

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ,
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА АСОЦІАЦІЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ
РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ
ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
ПОЛТАВСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
ОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ ПОЛІТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
(ГРУЗІЯ)
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В.ДОКУЧАЄВА,
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І АДМІНІСТРУВАННЯ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА
ім. О.М.БЕКЕТОВА, КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ І ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»,
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

**Матеріали
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)**

(8 грудня 2020 р.)

Полтава 2020

УДК 35.07/08 (1-21) (477)
М65

Редакційна колегія:

Лозинська Т.М. – завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Полтавської державної аграрної академії, д.держ.упр., професор (*відповідальний редактор*);

Дорофєєв О.В. – професор кафедри публічного управління та адміністрування Полтавської державної аграрної академії, д.е.н., доцент (*заступник відповідального редактора*).

М65 *Місьцеве самоврядування в Україні: теорія та практика* : матеріали ІІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю), м. Полтава, 08 грудня 2020 року / за заг. ред. Т.М. Лозинської, О.В. Дорофєєва. Полтава : ПДАА, 2020. 204 с.

У матеріалах конференції висвітлені результати наукових досліджень з актуальних проблем місцевого самоврядування і пошуку шляхів їх розв'язання за тематичними напрямками: «Розвиток нормативно-правової бази місцевого самоврядування», «Управління розвитком територіальних громад: проблеми та перспективи», «Соціальна основа місцевого самоврядування», «Місьцеве самоврядування та бізнес-середовище», «Формування місцевих бюджетів», «Політичні аспекти функціонування самоврядної влади».

Для наукових, науково-педагогічних працівників, аспірантів, теоретиків і практиків публічного управління та адміністрування, представників органів влади, громадських діячів України, а також усіх, хто досліджує питання трансформації управління місцевим розвитком в умовах децентралізації влади.

Матеріали конференції друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

© Полтавська державна аграрна академія, 2020

<i>Мирна О.В.</i>	
Напрямки запобігання корупційним проявам у публічному управлінні на місцевому рівні	117
<i>Олексієнко О.В., Саєнко О.П.</i>	
Продовольче забезпечення населення як складова соціальної політики органів місцевого самоврядування	121
<i>Панасенко Н.Л.</i>	
Удосконалення соціальних послуг на рівні територіальної громади	124
<i>Петрик С.М., Криничко Ф.Р.</i>	
Удосконалення системи державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я	127
<i>Сердюк О.І., Мирний М.В.</i>	
Цифрова нерівність як стримуючий фактор е-демократії на рівні територіальних громад	131
<i>Сорокіна А.М.</i>	
Європейські принципи місцевого самоврядування та концепція «доброго врядування»	134
<i>Шупта І.М.</i>	
Публічна бібліотека як осередок культурного життя громади	138

СЕКЦІЯ 4. МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ

<i>Войціцька К.М.</i>	
Публічне управління урбанізованими територіями	140
<i>Іванова Л.С.</i>	
Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток підприємництва сільських територій	143
<i>Кириченко Т.Я.</i>	
Щодо програм підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва в Україні	146
<i>Круглов В.В.</i>	
Публічно-приватне партнерство як ключовий елемент взаємодії органів місцевого самоврядування та бізнесу	149
<i>Орехівська К.Ю.</i>	
Вплив інтеграційних процесів на розвиток регіональної економіки	151
<i>Панасюк В.І.</i>	
Досвід інституційного забезпечення місцевого економічного розвитку ..	154
<i>Поплавська Ж.В., Францева Н.О.</i>	
Громада як партнер проєктів, реалізованих у форматі публічно-приватного партнерства	157
<i>Поступна О.В., Філенко Д.С.</i>	
Стратегія розвитку туристичної дестинації Харківської області	161
<i>Різник І.В.</i>	
Аналіз сучасного стану розвитку бізнес-об'єднань	164

Тетяна Ярославівна Кириченко,
*аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Полтавської державної аграрної академії,
м. Полтава, Україна*

ЩОДО ПРОГРАМ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

За статистичними даними питома вага малих і середніх підприємств України у загальній їх кількості складає 99,9% [1]. Суб'єкти малого і середнього підприємництва, насамперед, забезпечують самозайнятість і зайнятість населення, зменшуючи таким чином соціальне навантаження на бюджети усіх рівнів. Оскільки подібні підприємства сильно залежать від кон'юнктури ринку, а, отже, мають значні фінансові ризики у разі зміни будь-якого її елементу (ціни, пропозиції чи попиту), уряди багатьох країн створюють механізми підтримки малих і середніх підприємств, зберігаючи таким чином підприємницьке середовище як основу стійкості економіки.

З метою зміцнення та розвитку підприємництва в країні у 2012 р. було прийнято Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», який передбачає формування спеціально уповноваженим органом механізмів такої підтримки [2]. Законом встановлено, що реалізація механізмів підтримки малого і середнього підприємництва фінансується в межах розроблених програм. Основними суб'єктами державної політики підтримки малого і середнього підприємництва, крім Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, є також інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, Український фонд підтримки підприємництва, інші загальнодержавні, регіональні та місцеві фонди підтримки підприємництва. Таким чином, у фінансуванні програм підтримки підприємництва задіяні кошти державного і місцевого бюджетів, а також позабюджетні кошти, зокрема кошти іноземних фізичних і юридичних осіб. Досягнення намічених цілей програм підтримки підприємництва, вирішення завдань створення сучасної інфраструктури, навчання персоналу, виходу на нові ринки можливе на основі координації зусиль і ресурсів різних суспільних інститутів. У цьому зв'язку варто відмітити формування тенденції розвитку партнерських відносин між бізнесом, владою та громадянським суспільством і відхід від жорсткої конкуренції та протистояння.

Налагодження взаємодії між різними суспільними секторами у сфері малого і середнього підприємництва передбачалося і Стратегією розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р. (далі Стратегія) [3]. На виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України про схвалення Стратегії було розроблено низку програм підтримки малого і середнього підприємництва, які фінансувалися із різних джерел. Частина програм у 2020 р. була спрямована на пом'якшення наслідків економічної кризи, спричиненої епідемією COVID-19. Для власників малого і середнього бізнесу, а також найманих працівників обмежувальні заходи уряду були дуже болючими.

Так, за даними Торгово-промислової палати України кількість безробітних за час карантину зросла на 1-1,3 млн осіб, а рівень безробіття сягнув майже 15%, що стало найвищим показником за останні 15 років [4].

Якщо звернутися до інформації, розміщеної на порталі для підприємців, отримаємо уявлення про види і типи програм, профінансовані на вересень 2020 р., термін їх дії, виконавців та сфери діяльності [5]. Помітно, що значна кількість профінансованих програм є донорськими. Зокрема, це Ініціатива ЄБРР «Корисні ноу-хау під час кризи», призначена для малого бізнесу в умовах пандемії коронавірусу; Програма надання фінансової допомоги для збереження існуючих робочих місць через підтримку функціонування бізнесу в умовах епідеміологічної ситуації, пов'язаної з розповсюдженням коронавірусу COVID-19 та введенням карантинних заходів; Ініціатива «VTrade Фрукти і Ягоди». Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» та Асоціація «Ягідництво України»; Фонд швидкого реагування на Коронавірус. Чорноморський траст регіонального співробітництва (Coronavirus Fast Response Fund. Black Sea Trust for Regional Cooperation) та інші. Крім того, підприємства малого і середнього бізнесу отримували фінансову, методичну та організаційну допомогу через програми банків та інвестиційних фондів (Фонд розвитку підприємництва; Європейський Інвестиційний Фонд; Європейський банк реконструкції та розвитку; Європейський інвестиційний банк та ін.). Значна частина бюджетних програм спрямовувалася на підтримку підприємств аграрного сектора економіки, зокрема: програма державної підтримки розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції; програма часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва; програма фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів тощо. Більше 20 банків брали участь у Державній програмі часткової компенсації сільськогосподарським товаровиробникам вартості техніки та обладнання. Наприклад, у вересні 2020 р. за цією програмою було виплачено 122,7 млн грн 1103 підприємствам малого і середнього бізнесу [там само].

На жаль, економічна криза в Україні, викликана комплексом причин (епідемія COVID-19 серед них є не єдиною і не найголовнішою) суттєво погіршила можливості бюджетної підтримки малих і середніх підприємств. Так, станом уже на травень 2020 р. бюджет було виконано із дефіцитом у 24,5 млрд грн, доходи, під впливом пригніченої економічної активності, скоротилися на 29,5% [6]. Розроблена урядом Програма діяльності Кабінету Міністрів України, яка містила значну кількість пропозицій щодо підтримки малого і середнього підприємництва (державні гарантії, здешевлення кредитів, субсидії окремим секторам, пільги зі сплати податків), не була підтримана Верховною Радою України, що, безумовно, не сприяє стабілізації економічної діяльності підприємців.

На виконання Державної стратегії підтримки малого і середнього підприємництва розробляються регіональні програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва, метою яких є створення сприятливих правових та соціально-економічних умов для діяльності відповідних підприємств. Проте, їх

реалізація не мала значного позитивного впливу на підприємницьке середовище. Вважаємо, що удосконалення підтримки розвитку малого і середнього підприємництва як через державні програми, так і за рахунок коштів місцевих бюджетів і позабюджетних коштів доцільно здійснювати за такими напрямками:

- спрощення доступу до фінансових ресурсів, зокрема кредитних;
- розвиток виробничої та допоміжної інфраструктури;
- стимулювання модернізації технологій та інноваційної діяльності;
- навчання підприємців;
- протидія тінізації діяльності та проявам корупції в сфері малого і середнього підприємництва.

Реалізація заходів за окресленими напрямками може бути успішною лише за умови співпраці бізнесу, влади та громадянського суспільства, що сприятиме об'єднанню зусиль навколо спільних завдань (розвитку територій, підвищення інвестиційної привабливості регіону, поліпшення екології, збереження природного різноманіття тощо).

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник «Діяльність підприємств» за 2018 р. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/09/Arch_dmp_bl.htm (дата звернення 07.12.2020).

2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 №4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4618-17> (дата звернення 07.12.2020).

3. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №504-р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR170504.html (дата звернення 07.12.2020).

4. Кількість безробітних в Україні за час карантину зросла на 1-1,3 мільйонів людей. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/04/16/659462/> (дата звернення 07.12.2020).

5. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Портал для підприємців. Програми підтримки. URL: https://sme.gov.ua/support_programs/page/2/ (дата звернення 07.12.2020).

6. Вплив COVID-19 та карантинних обмежень на економіку України. URL: <https://www.kas.de/documents/270026/8703904/%D0%92%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2+COVID-19+...> (дата звернення 07.12.2020).